

Informacje na temat **szczepień dzieci**
dla rodziców i członków rodziny

Embætti
landlæknis
Sóttvarnalæknir

Listopad 2019

Informacje na temat szczepień dzieci dla rodziców i członków rodziny

© Naczelna Izba Lekarska

Publikacja: Naczelna Izba Lekarska

Tłumaczenie edycja 6, 2019.

ISBN 978-9979-9485-6-8

Spis treści

●	Pytania i odpowiedzi na temat szczepień.....	4
●	Jakim chorobom można zapobiec dzięki ogólnym szczepieniom na Islandii?	
	Błonica	6
	Tężec	6
	Krztusiec	6
	Polio	6
	Haemofilus influenzae typu B (Hib).....	6
	Zakażenie pneumokokami.....	6
	Zakażenie meningokokami typu C.....	6
	Ospa wietrzna	7
	Odra	7
	Świnka	7
	Różyczka.....	7
	HPV.....	7
●	Czy należy obawiać się skutków szczepień?	8
●	Bezpieczeństwo i skutki uboczne szczepień	9
	Szczepienia przeciwko krztuścowi, błonicy, tężcowi, polio, przeciw zakażeniu Hib	9
	Szczepienia przeciwko zakażeniu pneumokokami.....	9
	Szczepienia przeciwko zakażeniu meningokokami typu C.....	9
	Szczepienia przeciwko ospie wietrznej	9
	Szczepienia przeciwko odrze, śwince, różyczce.....	9
	Szczepienia przeciwko krztuścowi, błonicy i tężcowi	9
	Szczepienia przeciwko HPV.....	9
	Szczepienia przeciwko krztuścowi, błonicy, tężcowi i polio.....	9
●	Ogólne szczepienia dzieci na Islandii od stycznia 2020	10

Pytania i odpowiedzi na temat szczepień

Co to jest szczepionka?

Szczepienie to czynna immunizacja mająca na celu zapobieganie chorobie zakaźnej. Do szczepionek używa się atenuowane (osłabione) wirusy lub bakterie niewywołujące chorób, lub wyodrębnione albo z syntezowane substancje znajdujące się w tych zarazkach. Same szczepionki nie wywołują większych objawów, natomiast wywołują specyficzną odpowiedź immunologiczną organizmu, tym samym zmniejszając prawdopodobieństwo późniejszych zachorowań u zaszczepionych dzieci. Szczepienia i szczepionki wywodzą swoją nazwę od wakcynacji (łac. vacca – krowa), która była szeroko stosowana jako środek zapobiegawczy przeciwko ospie (tzw. krowianka) pod koniec XVIII wieku. We wcześniejszych stuleciach ospa dziesiątkowała kraj. Na Islandii obowiązkowe szczepienia przeciwko ospie zostały wprowadzone w 1802 roku. Ogólnoświatowe szczepienia doprowadziły do wyeliminowania ospy pod koniec lat 70. XX wieku, po czym zaprzestano immunizacji krowianki na Islandii.

Dlaczego się szczepimy?

Szczepimy się po to, aby zapobiegać poważnym chorobom, szczególnie u dzieci. Szczepienia zapobiegają również epidemiom chorób zakaźnych i minimalizują ich niebezpieczne konsekwencje. W niektórych przypadkach możliwe jest całkowite wyeliminowanie chorób z populacji, a nawet świata. Wiele chorób, takich jak odra, błonica, krztusiec i polio, są obecnie rzadko spotykanymi w krajach, w których szczepienia są powszechne. Na Islandii na początku XX wieku śmiertelność niemowląt spowodowana tymi chorobami była częsta. Z doświadczenia wielu krajów europejskich wynika, że choroby te mogą powrócić, jeśli zaniecha się szczepienia dzieci.

Co dają nam szczepienia?

Szczepienia dają nam przede wszystkim ochronę. Ponadto zaszczepione dziecko nie przekazuje choroby, przeciwko której zostało zaszczepione, na inne dzieci. Zmniejsza to rozprzestrzenianie się choroby w populacji powszechnie zaszczepionej, chroniąc przez to również osoby nieszczepione, zjawisko to nazywa się zbiorową odpornością. Aby osiągnąć ten poziom ochrony, szczepienia muszą być powszechne i docierać do jak największej ilości dzieci. Żadne inne środki zapobiegające chorobom nie mają wpływu na zbiorową odporność, a Światowa Organizacja Zdrowia przyznaje, że żadna inna interwencja nie jest tak korzystna, jak szczepienia.

Czy istnieje powód aby nie szczepić dziecka?

Bardzo rzadko zdarza się taki powód kiedy nie należy szczepić dziecka. Jeśli którekolwiek z poniższych dotyczy twojego dziecka, omów to z lekarzem lub pielęgniarką w ośrodku zdrowia pomimo, że najczęściej nie ma przeciwwskazań do podania szczepionki:

- Dziecko choruje lub ma gorączkę. Znana, łagodna choroba nie jest powodem do opóźnienia szczepienia (przykład: infekcja ucha).
- U Dziecka wystąpiły skutki uboczne lub powikłania po wcześniejszych szczepieniach.
- Dziecko miało poważną reakcję alergiczną (obrzęk jamy ustnej lub gardła, trudności w oddychaniu itp.) lub anafilaksję po spożyciu żelatyny.
- Dziecko stosuje pewne leki, zwłaszcza sterydy.
- Dziecko ma przewlekłą chorobę upośledzającą odporność.

Jakim chorobom zapobiegamy dzięki ogólnym szczepieniom na Islandii?

Błonica

Błonica to choroba zakaźna wywoływana przez bakterię. Głównym objawem jest mocny ból gardła i widoczny nalot. Bakteria uwalnia szkodliwą dla tkanek, jak np. mięsień sercowy toksynę. Antybiotyki zabijają bakterie nie eliminując działań substancji toksycznych. Szczepienie to jedyna ochrona przed chorobą. Obecnie dzięki powszechnej praktyce szczepień błonica w Europie występuje bardzo rzadko.

Tężec

Tężec jest wywołwany przez bakterię występującą w środowisku, np. w glebie czy oborniku zwierzęcym. Bakterie tężca mogą zakażać zanieczyszczoną ranę. Objawy chorobotwórcze wywołuje toksyna, powodująca silne skurcze mięśni, mogące prowadzić do śmierci. Istnieje lek chroniący nawet osoby niezaszczepione, jeśli zostanie podany na czas ale jedyną bezpieczną prewencją jest szczepienie.

Krztusiec

Krztusiec jest wywołwany przez bakterię produkującą toksyny. Choroba jest wysoce zaraźliwa, zaczyna się od łagodnego przeziębienia. Gromadzi się śluz i pojawiają silne napady krztuszącego kaszlu, szczególnie w nocy. Choroba jest ciężka i długotrwała. W przypadku niemowląt może być śmiertelnie niebezpieczna. Objawy to spazmy silnego kaszlu oraz przerwy w oddychaniu (bezdech). Antybiotyki są mało skuteczne. Szczepienia w ciąży i we wczesnym okresie niemowlęcym chronią dzieci.

Polio

Polio (choroba Heinego-Medina) wywołwana jest przez wirusa, przenieszonego przez człowieka lub poprzez skażenie żywności czy wody

kałem. Objawy są często łagodne, niewielki odsetek infekcji prowadzi do porażenia lub śmierci. Żaden lek nie jest skuteczny przeciwko tej chorobie. Obecnie polio na całym świecie występuje rzadko. Może zostać całkowicie wyeliminowane, dzięki szeroko rozpowszechnionym szczepieniom.

Haemofilus influenzae typu b (Hib)

Haemofilus influenzae typu b to bakteria, która powoduje wiele poważnych chorób np. zapalenia: opon mózgowych, nagłośni, płuc, stawów oraz posocznicy. Szczepienia przeciwko tej bakterii dają dobre rezultaty. Każdego roku, zanim w 1989 r. wprowadzono szczepienia na Islandii, diagnozowano u ok. 10 dzieci zapalenie opon mózgowych wywołane przez Hib. Na Islandii od trzydziestu lat nie zanotowano przypadku zakażenia się Hib.

Pneumokoki

Pneumokoki to bakterie, mogące powodować wiele chorób, też te zagrażające życiu, szczególnie u niemowląt np. zapalenie opon mózgowych, płuc, ucha, zatok oraz posocznicy. Najbardziej niebezpieczne to zapalenie opon mózgowych i posocznica. Przed wprowadzeniem szczepień co roku diagnozowano 11 dzieci z poważnymi infekcjami pneumokokowymi. U dzieci na Islandii obecnie rzadko występujące.

Meningokoki typu C

Do roku 2003 corocznie diagnozowano u ok. 10-15 osób zakażenie meningokokami typu C. Zakażenia były bardzo poważne, ogólnie ok. 10% osób zmarło, a kolejne 20% poniosło poważne konsekwencje. Szczepienia przeciwko meningokokom typu C zostały wprowadzone na Islandii w 2002 roku i od tego czasu nie odnotowano przypadków

zakażenia u populacji szczepionej, a wśród osób nieszczepionych odnotowano spadek występowania.

Ospa wietrzna

Ospę wietrzną wywołuje bardzo zaraźliwy wirus, który przenoszony jest drogą kropelkową. Choroba ta jest zwykle chorobą łagodną. Czasami jednak powoduje niebezpieczne komplikacje, zapalenie mózgu czy nawet śmierć. Po ustąpieniu choroby ospy wietrznej wirus ospy wietrznej pozostaje w ciele i może powodować bolesną wysypkę a w przyszłości półpaśca, przed którym dobrą ochronę zapewniają szczepienia.

Odra

Chorobę odry wywołuje bardzo zaraźliwy wirus przenoszony drogą kropelkową. Intensywność objawów jest różna. Choroba może być niebezpieczna, a nawet powodować śmierć. U około 10% zakażonych występują poważne powikłania, takie jak zapalenie opon mózgowych lub płuc. Szczepienia zapewniają dobrą ochronę.

Świnka

Zakażenie wirusowe najczęściej występuje jako łagodna choroba, jednak może powodować poważne powikłania: utratę słuchu, zapalenie opon mózgowych czy zapalenie jąder, mogące prowadzić do bezpłodności. Szczepienia zapewniają ochronę przed tą chorobą.

Różyczka

Różyczka jest łagodną chorobą wirusową dzieci, jednak jeśli kobieta w ciąży zachoruje na tę chorobę, może dojść do uszkodzenia płodu: upośledzenie słuchu, ślepotę, deformację, upośledzenie wzrostu, a

nawet doprowadzić do poronienia. Szczepienie wszystkich członków społeczności może zapobiec epidemii różyczki i uchronić kobiety przed zarażeniem.

HPV

HPV jest skrótem od wirusa brodawczaka ludzkiego, powszechnego wirusa łatwo przenoszonego podczas stosunku płciowego, pomimo stosowania prezerwatyw. Szacuje się, że około 80% osób aktywnych seksualnie przynajmniej raz w życiu zaraża się wirusem. Wirus ma wiele podgatunków, które mogą powodować choroby narządów płciowych. W większości przypadków infekcja jest tymczasowa, ale niektóre jej typy mogą powodować trwale infekcje oraz raka, zwłaszcza szyjki macicy. Szczepionka działa przeciwko najpowszechniejszym typom wirusów, powodujących raka szyjki macicy -oczekuje się, że zapewni przynajmniej 70% ochrony. Na Islandii szczepi się dziewczęta w wieku 12 lat.

Regularna cytologia nadal jest ważna, szczepionka nie działa przeciwko wszystkim typom HPV powodującym raka.

Czy należy obawiać się skutków szczepień?

Co należy zrobić, gdy u dziecka wystąpi gorączka?

Jeśli u dziecka wystąpi gorączka, lekarze i pielęgniarki zwykle zalecają, aby dziecko otrzymało odpowiednią dawkę paracetamolu w celu jej zmniejszenia. W razie potrzeby, po upływie 4-6 godzin można go ponownie podać. Jeśli gorączka trwa dłużej niż 24 godziny lub jeśli towarzyszą jej inne objawy, należy skonsultować się z lekarzem lub pielęgniarką.

Co z miejscem wkłucia?

Czasami w miejscu wkłucia pojawia się zaczerwienienie lub stan zapalny. Jest to całkowicie normalne i nie wymagające interwencji. W razie jakichkolwiek obaw można zwrócić się do pielęgniarki lub lekarza w przychodni.

Kiedy należy zgłosić się do lekarza?

W razie jakichkolwiek wątpliwości należy skontaktować się z pielęgniarką lub lekarzem. Jeśli dziecko ma wysoką gorączkę, płacz dziecka jest niepokojący lub ma drgawki, należy jak najszybciej skontaktować się z lekarzem.

Bezpieczeństwo i skutki uboczne szczepień

Szczepionka przeciwko krztuścowi, błonicy, tężcowi, Haemophilus influenzae typu b i polio *(podawana w 3, 5 i 12 miesiącu życia)*

Działania niepożądane są zwykle łagodne i mijają w ciągu dwóch do trzech dni. Łagodna gorączka, podrażnienie i ogólny dyskomfort mogą pojawić się w ciągu 4–6 godzin i zwykle ustępują w ciągu 24 godzin po szczepieniu. Obrzęk i zaczerwienienie mogą pojawić się w miejscu wstrzyknięcia i powodować dyskomfort przez kilka dni. W miejscu wstrzyknięcia może pojawić się stwardnienie, które stopniowo ustępuje.

Szczepionka przeciwko zakażeniu pneumokokami *(podawana 3, 5 i 12 miesiącu życia)*

Najczęstsze działania niepożądane to ból, zaczerwienienie i obrzęk w miejscu wstrzyknięcia, a także gorączka w dniu szczepienia. Poważne działania niepożądane nie zostały zgłoszone.

Szczepionka przeciwko zakażeniu meningokokami typu C *(podawana 6 i 8 miesiącu życia)*

Efekty uboczne są łagodne. W miejscu wstrzyknięcia może wystąpić ból, zaczerwienienie i obrzęk, u dziecka może wystąpić gorączka.

Szczepionka przeciwko ospie wietrznej *(podawana w 12 miesiącu i 18 miesiącu życia)*

Działania niepożądane są zazwyczaj łagodne. W 10–15% przypadkach może wystąpić gorączka i wysypka na 8–21 dni po podaniu jednak dzieci rzadko chorują. U 5–10% w miejscu wstrzyknięcia mogą pojawić się miejscowe zaczerwienienie, ból i łagodny obrzęk, zwykle po podaniu drugiej dawki. Objawy ustępują w ciągu kilku dni.

Szczepionka przeciwko odrze, śwince i różyczce *(podawana w 18 miesiącu i wieku 12 lat)*

Działania niepożądane są zazwyczaj łagodne. Gorączka i wysypka mogą wystąpić w ciągu 5–12 dni po podaniu w mniej niż 10% przypadków, ale dzieci na ogół nie czują się dobrze. Miejscowe zaczerwienienie, ból i łagodny obrzęk mogą pojawić się w miejscu wstrzyknięcia w mniej niż 10% przypadków. Objawy te ustępują w ciągu kilku dni.

Szczepionka przeciwko krztuścowi, błonicy i tężcowi *(podawana w wieku 4 lat)*

Skutki uboczne tych szczepionek są na ogół łagodne. Łagodna gorączka, podrażnienie i ogólny dyskomfort pojawiają się w ciągu 4–6 godzin, ale zwykle mijają w ciągu 24 godzin. Obrzęk i zaczerwienienie może pojawić się w miejscu wstrzyknięcia i powodować dyskomfort przez krótki czas. W miejscu wstrzyknięcia może rozwinąć się stwardnienie i stopniowo ustępować.

Szczepionka przeciwko HPV *(podawana dziewczynkom w wieku 12 lat)*

Skutki uboczne szczepionki to ból i dyskomfort w miejscu wstrzyknięcia. Inne działania niepożądane, takie jak gorączka, występują rzadko. Nastolatki częściej niż młodsze dzieci mdleją w trakcie szczepień, ale nie jest to związane z konkretną szczepionką. Poważne działania niepożądane nie znane.

Szczepionka przeciwko polio, krztuścowi, błonicy *(podawana w wieku 14 lat w jednym zastrzyku)*

Działania niepożądane występują rzadko. Zaczerwienienie i dyskomfort mogą wystąpić do 48 godzin po szczepieniu i utrzymywać się przez jeden do dwóch dni.

Ogólne szczepienia dzieci na Islandii od stycznia 2020

Wiek:	Szczepienia przeciwko następującym chorobom:
3 miesięcy	Krztusiec, błonica, tężec, haemofilus influenzae typu b i polio w jednym zastrzyku. Pneumokoki w osobnym zastrzyku.
5 miesięcy	Krztusiec, błonica, tężec, haemofilus influenzae typu b i polio w jednym zastrzyku. Pneumokoki w osobnym zastrzyku.
6 miesięcy	Meningokoki C.
8 miesięcy	Meningokoki C.
12 miesięcy	Krztusiec, błonica, tężec, haemofilus influenzae typu b i polio w jednym zastrzyku. Pneumokoki w osobnym zastrzyku. Ospa wietrzna w osobnym zastrzyku.
18 miesięcy	Odra, świnka i różyczka w jednym zastrzyku. Ospa wietrzna w osobnym zastrzyku.
4 lata	Krztusiec, błonica i tężec w jednym zastrzyku.
12 lat	Odra, świnka i różyczka w jednym zastrzyku. HPV w osobnym zastrzyku tylko dla dziewcząt.
14 lat	Krztusiec, błonica, tężec i polio w jednym zastrzyku.

Podstawowe szczepienie przeciwko krztuścowi, błonicy, tężcowi, haemofilus influenzae typu B, polio, a także pneumokokom (dwa oddzielne zastrzyki) składa się z dwóch szczepień podawanych dzieciom w wieku od 3 do 5 miesięcy. Kiedy dziecko ma 6 i 8 miesięcy, jest szczepione przeciwko zakażeniu meningokokowemu typu C. W celu wzmocnienia odporności dziecka przeprowadza się ponowne jego szczepienie w wieku 12 miesięcy przeciwko krztuścowi, błonicy, tężcowi, haemofilus influenzae typu B, polio oraz zakażeniu pneumokokami (w dwóch oddzielnych zastrzykach).

Kiedy dziecko ma 4 i 14 lat, powtarza się szczepienie przeciwko krztuścowi, tężcowi i polio.

Zaleca się utrzymanie ochrony przed błonicą, tężcem i polio poprzez powtarzanie szczepień co 10 lat, przynajmniej w kontekście podróży do krajów, w których choroby te występują.

Szczepienie przeciwko ospie wietrznej kończy się 2 dawkami w drugim roku życia. W tym przypadku nie jest zalecana dawka wspomagająca.

Podstawowe szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce podaje się 18-miesięcznym dzieciom, a dawkę przypominającą w wieku 12 lat. To powinno wystarczyć jako dożywotnia ochrona przed tymi chorobami. Na Islandii szczepienie przeciwko HPV jest skierowane do 12-letnich dziewcząt. Podawane jest dwukrotnie w odstępie co najmniej sześciu miesięcy. Aby uzyskać maksymalną ochronę, ważne jest, aby przyjąć obydwa szczepienia.

Główny lekarz epidemiolog Islandii

Więcej informacji na temat szczepień dzieci można uzyskać na stronie internetowej Naczelnej Izby Lekarskiej (www.landlaeknir.is) a także w przychodniach lekarskich.

